

Sporočilo za javnost

Luxembourg, 23. maja 2022

Nezadostna uporaba črnega seznama za zaščito sredstev EU pred goljufijami

Glede na navedbe v novem poročilu Evropskega računskega sodišča (Sodišča) uporaba črnega seznama za preprečevanje izplačila sredstev posameznikom, podjetjem in javnim organizacijam, ki so vpleteni v goljufije ali korupcijo, ni uspešna. Evropska Komisija je zaradi slabosti v ureditvah za opredelitev subjektov, ki jih je treba izključiti iz prijave za sredstva EU, na črni seznam uvrstila zelo malo imen. Poleg tega državam članicam kljub temu, da izvršujejo večino porabe EU, ni treba uvesti posebnih sistemov za uporabo črnih seznamov, imajo pa tudi različne pristope k zaščiti finančnih interesov EU. Zaradi tega mozaika ureditev je ogrožena splošna uspešnost črnih seznamov, zaščita proračuna EU v državah članicah EU pa je neenaka.

Uporaba črnega seznama ali izključitev je eno od ključnih orodij, ki jih za zaščito svojih financ uporabljajo vlade in mednarodne organizacije. Komisija od leta 2016 upravlja sistem za zgodnje odkrivanje in izključitev (EDES), ki je edini sistem za izključitev na ravni EU. Z njim naj bi se osebe, odgovorne za odobritev porabe, ki jo Komisija upravlja neposredno ali prek partnerjev, opozarjale na tvegane nasprotnne stranke. Sistem EDES se ne uporablja na področjih, kot sta kmetijstvo in kohezija, ki ju skupaj upravljajo Komisija in države članice in pomenijo večji del porabe EU.

„Črni seznam lahko prispeva k temu, da sredstva EU ne pridejo v napačne roke, vendar se ne uporablja uspešno: obstaja mozaik različnih pristopov k izključitvi na ravni EU in držav članic,“ je povedala članica Evropskega računskega sodišča Helga Berger, ki je odgovorna za revizijo. *„Po drugi strani EU pri urejanju črnega seznama ustrezni podatki bodisi niso na voljo bodisi jih ne uporablja, to pa ogroža njegovo koristnost in odvrta učinek. Sistem je koristen samo toliko kot informacije, ki se vanj vnašajo,“* je še dodala.

Revizorji so ugotovili, da sistem EDES vključuje zanesljive postopke odločanja in širok nabor situacij, v katerih je treba nasprotnne stranke izključiti. Vendar pa so bile od 448 nasprotnih strank, ki so bile na črnem seznamu EU ob koncu leta 2020, vse razen 18 nanj dodane zaradi stečaja – in zato verjetno tako in tako ne bodo ponovno zaprosile za sredstva EU – samo dve pa zaradi goljufij ali korupcije. Po besedah revizorjev so razlog za to nizko stopnjo uporabe črnega seznama pomanjkljivosti v ureditvah za opredelitev nasprotnih strank v situacijah za izključitev. Odgovornost za izključitev je namreč razdrobljeno porazdeljena med službami Komisije. Slednje se srečujejo s pravnimi in tehničnimi težavami pri dostopu do podatkov držav članic, kot so poslovni registri ali kazenske evidence, na katere se morajo pogosto opirati, saj ni registrov in evidenc na ravni EU. Toda tudi v primerih, da na ravni EU obstajajo ustrezni podatki, na primer o preiskavah goljufij, se

Namen tega sporočila za javnost je predstaviti glavna sporočila posebnega poročila, ki ga je sprejelo Evropsko računsko sodišče. Celotno poročilo je na voljo na eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

ti ne uporabljajo vedno ali pa niso vedno uporabni. Poleg tega se Komisija preveč opira na izjave subjektov, ki predložijo vlogo za nepovratna sredstva ali ponujajo storitve: če izjavijo, da niso v situacijah za izključitev, Komisija preprosto sprejme njihovo vlogo, ne da bi preverila resničnost njihovih izjav. Zato je verjetnost, da se opredelijo nasprotne stranke v situaciji za izključitev, preden se sklene sporazum, manjša, kar je v nasprotju s prvotnim namenom uvedbe sistema, ki temelji predvsem na preprečevanju, so povedali revizorji.

V primerih, v katerih je Komisija posredno izvrševala porabo EU, so izvajalski partnerji sporočili le malo nasprotnih strank v situacijah za izključitev, predvsem zaradi enakih težav kot v okviru neposrednega upravljanja. Revizorji so v zvezi s področji, ki so v deljenem upravljanju z državami članicami, ugotovili, da se trenutno uporablja mozaik pravnih obveznosti glede izključitve, kar ni uspešna podlaga za uporabo izključitve za zaščito proračuna EU. Poleg tega ni mehanizma za izključitev na ravni EU in zaradi neskladnosti med državami članicami so lahko nasprotne stranke v podobnih situacijah obravnavane različno. Revizorji so priporočili, naj se v sistem EDES zajamejo sredstva, ki jih upravljajo države članice, in se med nasprotne stranke, ki jih je mogoče izključiti, vključijo tudi povezana podjetja in dejanski lastniki. Priporočili so tudi, naj se podatki in digitalna orodja bolje uporabljajo.

Splošne informacije

V skladu s pravom EU morajo Evropska komisija, njeni partnerji in organi držav članic ščititi proračun EU pred goljufijami in nepravilnostmi. Črni seznam je v pomoč organizacijam, da z nasprotnimi strankami, ki jim ni mogoče zaupati in ki predložijo vlogo za nepovratna sredstva ali javna naročila, ne sklepajo sporazumov o financiranju. Komisija upravlja četrtno porabe EU sama ali s partnerji, kot je Evropska investicijska banka, preostale tri četrtine pa skupaj z državami članicami. EU je leta 2020 v okviru sporazumov o financiranju izplačala približno 150 milijard EUR kmetom, raziskovalcem, komercialnim podjetjem, nevladnim organizacijam in drugim. V primerjavi z zvezno vlado ZDA in Svetovno banko izključi zelo malo nasprotnih strank. Nobena od držav, ki so bile preučene v tej reviziji (Estonija, Italija, Poljska, Portugalska), ni vzpostavila celovitega sistema za izključitev iz prejemanja sredstev EU.

Posebno poročilo 11/2022 – Zaščita proračuna EU – Uporabo črnega seznama je treba izboljšati je na voljo na spletišču Sodišča (eca.europa.eu). Namen revizijskih priporočil je pomagati zakonodajalcema EU pri posodobitvi finančnih pravil EU, ki še poteka.

Kontakti za medije

ECA press office: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – T: (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – T: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – T: (+352) 691 553 547